

Garanciou drahých vajec je nerobiť nič

Koniec vajec z klieťkového chovu na Slovensku a scenáre jeho dopadu na ceny vajec

HUMÁNNY
POKROK

Obsah

Obsah	2
Úvod	4
Zmeny na trhu s vajcami	4
Mýtus lacných poľských vajec	5
Veľkoobchodné ceny vajec z Poľska.....	5
Rozdiely v rýchlosti prechodu výrobcov vajec na bezkľetkové systémy na Slovensku a v Poľsku.....	7
Zmeny cien vajec pri dvoch základných scenároch vývoja.....	8
Aktuálne dostupné možnosti riešenia.....	10
Vplyv na maloobchodné ceny vajec na Slovensku	11
Zhrnutie zistení z analýzy maloobchodných cien vajec.....	11
Zistenia Národnej banky Slovenska.....	12
Dostupné riešenia.....	13
Záver	14

Úvod

Od roku 2025 sa tisícky firiem, vrátane lídrov naprieč všetkými sektormi potravinárstva zaviazali ukončiť používanie vajec z klieťkového chovu. Závazky skončiť s nimi od roku 2025 urobili takmer všetky maloobchodné značky na Slovensku vrátane Tesco, Lidl, Kaufland, Billa, Terno, Kraj a Delia. Už približne o dva roky tak z pultov slovenských obchodov zmiznú vajcia z klieťkového chovu. Ak však hydinársky priemysel na Slovensku nezačne flexibilne reagovať na trhové zmeny, z pultov slovenských obchodov zmiznú nielen vajcia klieťkové, ale aj ostatné vajcia od slovenských výrobcov a sebestačnosť Slovenska v produkcii vajec bude v ohrození. Blížiac sa hlasovanie o návrhu zákazu klieťkového chovu sliepok na Slovensku má potenciál zmeniť smerovanie hydinárskeho priemyslu na Slovensku a tento problém vyriešiť. A to, ako Národná rada Slovenskej republiky (NR SR) rozhodne, bude mať dopady aj na dostupnosť a ceny vajec pre koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky. Napriek tomu, že toto rozhodnutie bude mať významný dopad na slovenský trh, v tejto téme takmer úplne absentuje dátami podložená, odborná diskusia. Táto správa má preto za cieľ vnieť do politickej debaty dáta, ktoré umožnia poslancom a poslankyniam NR SR spraviť informované rozhodnutie o tom, koľko budú Slovákov a Slovenky v budúcnosti vajcia stáť, a odkiaľ tieto vajcia budú v dôsledku ich rozhodnutia pochádzať. Pozrieme sa v nej na výsledky odborných analýz zo Slovenska a z Poľska, ktoré skúmali dopady prechodu hydinárskych priemyslov v týchto krajinách na bezklieťkové systémy, porovná ceny, za ktoré v týchto krajinách hydinári uvádzajú vajcia na trh a prináša porovnanie dvoch základných scenárov vývoja cien, ako aj možnosti toho ako dopady týchto rozhodnutí zmierniť.

Zmeny na trhu s vajcami

Kľúčovým faktorom vo vývoji trhu s vajcami na Slovensku sú záväzky firiem ukončiť používanie vajec z klieťkového chovu od roku 2025¹. Tieto záväzky už urobili tisícky firiem po celom svete, a týkajú sa lídrov na trhu naprieč všetkými sektormi potravinárstva. Záväzky už prijali takmer všetky maloobchodné reťazce na Slovensku a firmy v napĺňaní týchto záväzkov úspešne napredujú, ako ukázala globálna správa², ale aj správa o vaječnom priemysle na Slovensku³. Tie ukázali, že naplnenosť firemných záväzkov skončiť s klieťkovými vajcami s termínom do roku 2022 sa pohybuje na úrovni takmer 90 %, a priemerná naplnenosť záväzkov maloobchodných reťazcov sa takmer dva roky pred ich koncom pohybuje na úrovni 60 %. V praxi to znamená, že z pultov maloobchodných reťazcov sa už o necelé dva roky vytratia klieťkové vajcia, a pokiaľ sa výrobcovia vajec na Slovensku nedokážu včas prispôsobiť zmenám

---

1

<https://humannypokrok.sk/wp-content/uploads/2021/11/Slovensko-na-cestech-ku-koncu-klietkového-chovu.pdf>

2

<https://assets.cffassets.net/www1ie0z745y7/5FJvFwKIYDwJHAzQxac8g2/8dcdb876ed3e569076fc4b3123d5d2bc/OWA-2023-ENG-cage-free-egg-fulfillment-report-final.pdf>

3

<https://humannypokrok.sk/wp-content/uploads/2022/12/Slovensko-na-cestech-ku-koncu-klietkového-chovu-Sprava-o-stave-trhu-s-vajcami-za-rok-2021-web.pdf>

na trhu, slovenské vajcia budú v obchodoch nahradené vajcami z dovozu, pretože na slovenskom trhu nebude možné vyprodukovať dostatok vajec v potrebnej kvalite.

Mýtus lacných poľských vajec

Najčastejšie sa objavujúcou kritikou zákazu klieťového chovu sliepok je údajná hrozba zaplavenia slovenského trhu lacnými vajcami z Poľska. Avšak už pri prvom pohľade na verejne dostupné dáta sa začne rysovať trochu odlišný príbeh.

Veľkoobchodné ceny vajec z Poľska

Veľkoobchodné ceny (VOC) sú najbližším verejne dostupným a pravidelne aktualizovaným ukazovateľom výrobných nákladov producentov vajec v Európskej únii (EÚ). Ide o cenu, za ktorú sú vajcia uvádzané na trh a zahŕňajú výrobné náklady producentov vajec, ich marže, a pri komplexnejších trhoch aj náklady a marže veľkoobchodov. VOC vajec v jednotlivých členských krajinách EÚ sleduje a zverejňuje Európska komisia (EK) na týždennej báze, pričom sprístupňuje aj kompletné historické dáta od začiatku meraní v roku 2012⁴. Za posledných viac než 11 rokov pravidelných týždenných meraní cien vajec, čo je spolu 595 meraní, sa iba 14-krát stalo, že by VOC vajec z Poľska boli nižšie ako tie na Slovensku. Za posledných 5 rokov boli VOC poľských vajec oproti slovenským vyššie o 18,8 %. Slovenskí výrobcovia vajec pritom uvádzajú na trh vajcia dlhodobo za ceny nižšie ako je európsky priemer a výrobcovia vajec v Poľsku tak robia za ceny takmer o pätinu vyššie než slovenskí výrobcovia.

Porovnanie veľkoobchodných cien vajec

Porovnanie VOC 100 kg slepačích vajec (mix veľkostí M a L) za posledných 5 rokov.

	2018	2019	2020	2021	2022
Poľsko	142,01 €	133,13 €	131,67 €	142,46 €	192,50 €
Slovensko	116,13 €	110,70 €	114,32 €	120,12 €	163,39 €
Priemer EÚ	135,78 €	129,16 €	128,31 €	130,54 €	186,92 €

Tabuľka: Humánný pokrok • Zdroj: Európska komisia • Vytvorené pomocou Datawrapper

⁴ https://agriculture.ec.europa.eu/farming/animal-products/eggs_en

Porovnanie veľkoobchodných cien vajec

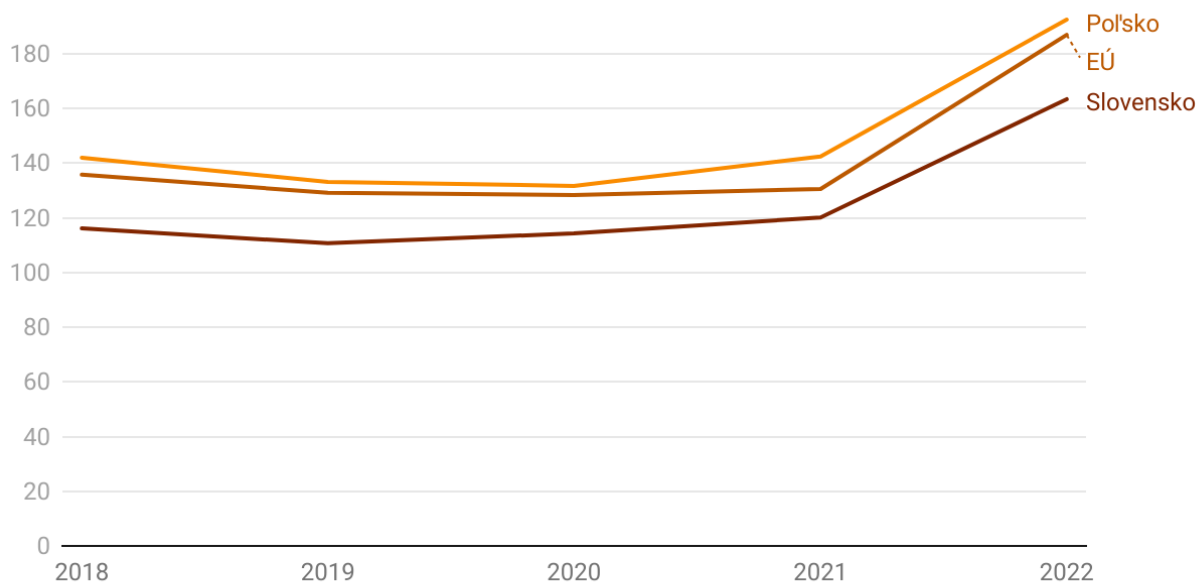
Porovnanie VOC 100 kg slepačích vajec (mix veľkostí M a L) za posledných 5 rokov v percentách VOC vajec na Slovensku.

	2018	2019	2020	2021	2022
Poľsko	122,29 %	120,26 %	115,18 %	118,60 %	117,82 %
Slovensko	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Priemer EÚ	116,92 %	116,68 %	112,24 %	108,67 %	114,40 %

Tabuľka: Humánný pokrok • Zdroj: Európska komisia • Vytvorené pomocou Datawrapper

Vývoj veľkoobchodných cien za 100 kg vajec

Veľkoobchodné ceny za 100 kg vajec z klieťkového chovu (mix veľkostí M a L) v EUR na Slovensku, v Poľsku a v EÚ v rokoch 2018 - 2022.

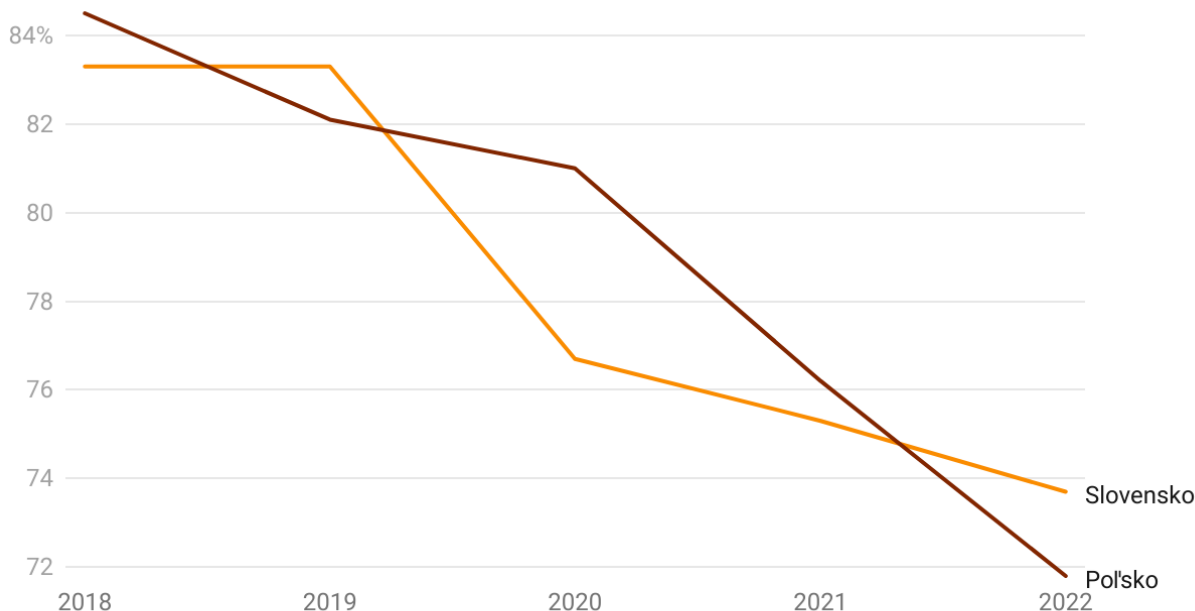
Graf: Humánný pokrok • Zdroj: Európska komisia • Vytvorené pomocou Datawrapper

Rozdiely v rýchlosti prechodu výrobcov vajec na bezkietkové systémy na Slovensku a v Poľsku

Poľsko začalo v priebehu posledných 5 rokov významne zrýchlovať svoje tempo prerábania kietkových chovov na bezkietkové. Napriek tomu, že je s viac než 51 miliónmi sliepok druhým najväčším producentom vajec v EÚ a chová 17-násobne viac sliepok ako Slovensko, Poľsko dokázalo len za posledný rok prerobiť 4,4 % svojich chovov na bezkietkové. Za posledné dva roky dostali v Poľsku von z kietok viac ako 3,5 milióna sliepok, čo je viac ako chovajú slovenskí hydinári vo všetkých typoch chovov dokopy. Dnes už v Poľsku chovajú v bezkietkových systémoch vyšší podiel sliepok ako Slovensko, pričom odhady hovoria, že sa tempo ich prerábky bude ešte ďalej zvyšovať. A zatiaľ čo sa tempo prerábky chovov v Poľsku zrýchľuje, na Slovensku sa spomalilo. A napriek tomu, že sa Únia hydínárov Slovenska (ÚHS) v roku 2020 zaviazala v Memorande s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a Zväzom obchodu SR prerobiť svoje kietkové chovy na bezkietkové do roku 2030, ich tempo napredovania v prechode na bezkietkové systémy tomu nezodpovedá.

Podiel kietkových chovov sliepok v krajine

Porovnanie podielu kietkových systémov v chovoch sliepok na Slovensku a v Poľsku.

Graf: Humánný pokrok • Zdroj: Európska komisia • Vytvorené pomocou Datawrapper

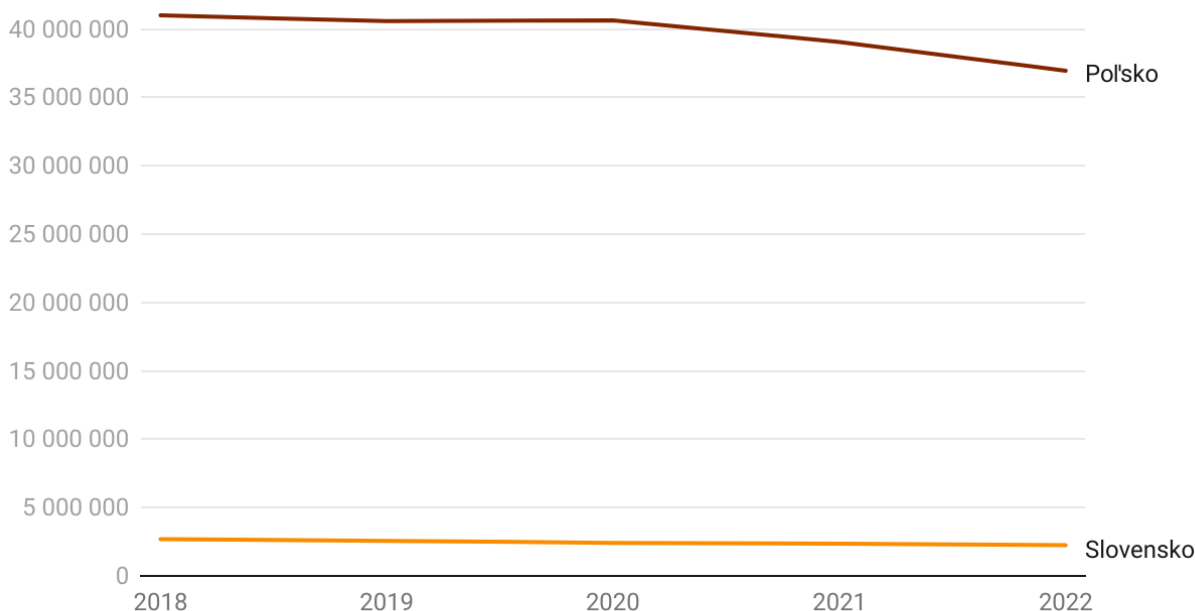
Hydinári na Slovensku po väčšom skoku v roku 2020, kedy prerobili takmer 7 % svojich chovov na bezkietkové, následne dramaticky spomalili. V roku 2021 prerobili 1,4 %, a v roku 2022 1,6 % chovov. Hydinári v Poľsku medzitým začali svoje chovy prerábať na bezkietkové takmer trojnásobnou rýchlosťou - za rok 2021 prerobili 4,8 % a za rok 2022 4,6 % svojich chovov na bezkietkové. Len za toto obdobie tak vytvorili výrobné kapacity na bezkietkové

vajcia, ktoré by pokryli celý slovenský trh s vajcami aj s bezpečnou rezervnou kapacitou zhruba pol milióna sliepok. Zatiaľ čo Poľsko, ako druhý najväčší výrobca vajec v EÚ aktívne pracuje na tom, aby pokrylo bezkľetkovou produkciou nie len vlastný trh, ale aj svoj export, Slovensko v tejto oblasti začalo spomaľovať a zaostávať.

Počet sliepok v kľetkovom chove podľa krajiny

Počet sliepok chovaných v kľetkových systémoch v Poľsku a na Slovensku v rokoch 2018 - 2022.

Graf: Humánný pokrok • Zdroj: Európska komisia • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zmeny cien vajec pri dvoch základných scenároch vývoja

Ekonomická analýza prechodu Slovenska na bezkľetkové chovy vypracovaná na Ekonomickej Univerzite v Bratislave v roku 2021 podrobne skúmala stav slovenského hydinského priemyslu, ako aj nákladovosť a realizovateľnosť prechodu slovenských hydinských podnikov na bezkľetkové systémy. Jej zistenia ukázali, že v tom najhoršom scenári, v ktorom by slovenskí hydinári nedostali od štátu na prerábku chovov ani cent a každú farmu by stavali od základov na zelenej lúke, by sa náklady výrobcov vajec na Slovensku pri prechode na bezkľetkové chovy zvýšili zhruba o 13 - 20 %⁵, čo by pri dnešných cenách predstavovalo zvýšenie výrobných nákladov na jedno balenie 10 vajec veľkosti M o 0,19 - 0,29 EUR, alebo

5

https://humannypokrok.sk/wp-content/uploads/2023/03/15072021_Analyza-prechodu-kletkovych-chovov-na-bezkletkove-v-Slovenskej-republike-1.pdf

necelé 0,02 - 0,03 EUR na vajce. Treba podotknúť, že sa jedná o najhorší scenár, ktorý sa s ohľadom na posledný vývoj v tomto bode nenapíňa.

Nedávno zverejnená analýza vypracovaná Western Centre for Social and Economic Research (ZOBSiE) v Poľsku ukázala, že prechod hydinárskeho priemyslu v Poľsku na bezkľetkové systémy sa prejaví zvýšením výrobných nákladov o zhruba 11 - 15 %⁶, pričom odhady, s ktorými pracuje poľské Ministerstvo pôdohospodárstva sa približujú k 11% zvýšeniu výrobných nákladov⁷, a odhady, s ktorými sa podľa analýzy bežne pracuje na európskej úrovni, hovoria o približne 15% zvýšení. Tento rozsah je teda očakávateľnou mierou navýšenia už existujúcich výrobných nákladov v Poľsku, s ktorou je potrebné operovať pri odhadovaní konečnej ceny poľských vajec na Slovensku.

Pri zachovaní dlhodobej, o 18,8 % vyššej VOC vajec v Poľsku oproti Slovensku by bolo potrebné zarátať do konečnej VOC okrem tohto navýšenia ešte aj navýšenie o dodatočných 11 - 15 % v dôsledku prebiehajúceho prechodu na bezkľetkové chovy v Poľsku. To by pri zachovaní tohto dlhodobého rozdielu pri poľských vajciach znamenalo zdraženie oproti súčasným slovenským cenám kľetkových vajec o dodatočných 0,46 - 0,52 EUR na balenie 10 ks vajec veľkosti M. K tejto čiastke by bolo potrebné prirátať aj náklady spojené s dovozom a logistikou vajec z Poľska. Tie už však spadajú mimo rámca tejto analýzy.

Pri porovnaní toho najlepšieho poľského a najhoršieho slovenského scenára vychádzajú poľské vajcia bez zarátania nákladov na prepravu stále o 0,17 EUR na balenie nákladnejšie ako prechod slovenských výrobcov na bezkľetkové systémy. Zatiaľ čo pri tom najhoršom poľskom a najlepšom slovenskom scenári by tento rozdiel znamenal až 0,33 EUR na jedno balenie 10 vajec.

Slovensko tak stojí pred rozhodnutím, či zabezpečí prechod slovenských chovov sliepok na bezkľetkové systémy so zvýšením výrobných nákladov o približne 0,02 - 0,03 EUR na vajce, resp. 0,19 - 0,29 EUR na balenie 10 vajec veľkosti M, alebo bude bezkľetkové vajcia dovážať zo susedného Poľska s takmer dvojnásobným zvýšením VOC.

---

⁶ <https://www.zobsie.pl/images/phasing%20out%20cage%20livestock%20farming%20in%20poland-1.pdf>

⁷

<https://www.tygodnik-rolniczy.pl/pieniadze/ile-rolnicy-zaplaca-za-transformacje-na-chow-bez-klatek-kojcow-i-uwiezi-2434322>

Zvýšenie výrobných nákladov na balenie 10 vajec

Dolný a horný odhad zvýšenia výrobných nákladov výrobcov oproti súčasnej cene na Slovensku pri prechode výrobcov vajec na bezkietkové systémy v EUR na jedno balenie 10 vajec veľkosti M.

Chart: Humánný pokrok • Created with Datawrapper

Aktuálne dostupné možnosti riešenia

Pred poslancami a poslankyňami NR SR v tomto bode ležia dva základné scenáre, medzi ktorými si vyberajú - nečinnosť alebo úplný zákaz kietkového chovu sliepok, a teda prevzatie zodpovednosti za riešenie vzniknutého stavu.

Scenár prvý: Nečinnosť štátu. V takomto scenári bude viesť k situácii, v ktorej prehrajú všetky zúčastnené strany:

- Spotrebiteľia a spotrebiteľky prídu o možnosť kúpiť si v obchodoch vajcia od slovenských výrobcov, a za vajcia si budú priplácať takmer dvakrát viac, než by si priplácali pri slovenských bezkietkových vajciach.
- Slovenskí hydinári budú mať problém túto transformáciu prežiť, a príjmy z predaja vajec poputujú do Poľska spolu s takmer štvornásobným nárastom pracovných miest⁸, ktoré by tomuto odvetviu priniesol prechod na bezkietkové systémy. Výsledkom bude ohrozenie sebestačnosti Slovenska v produkcii vajec.
- Slovenské sliepky ostanú naďalej zbytočne uväznené v kietkových systémoch, o ktorých Európsky úrad pre bezpečnosť potravín jasne hovorí, že sa v nich sliepky chovať nemajú⁹.

Scenár druhý: Zákaz kietkového chovu. V scenári, v ktorom štát zasiahne, a zabezpečí plynulý a včasný prechod na bezkietkové systémy, naopak všetky zúčastnené strany získajú:

- Spotrebiteľia a spotrebiteľky budú mať zabezpečené cenovo dostupné vajcia od slovenských výrobcov.
- Hydinárske priemysel na Slovensku prejde modernizáciou v súlade s odporúčaniami Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín, vďaka ktorej sa dokáže dostať do lepšej ekonomickej kondície, pričom dokáže vytvoriť v porovnaní so súčasným stavom štvornásobok pracovných miest.
- Takmer 2,3 milióna sliepok na Slovensku nebude musieť žiť v nevyhovujúcich podmienkach kietkového chovu.

⁸ <https://www.poultryworld.net/poultry/cost-differential-between-cage-free-laying-systems/>

⁹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2023.7789>

Vplyv na maloobchodné ceny vajec na Slovensku

Špeciálnu pozornosť si v tejto téme zaslúžia maloobchodné ceny vajec (MOC). Vo všetkých ostatných oblastiach spotrebiteľia a spotrebiteľky nemajú možnosť výberu, pretože vajcia sú spravidla už súčasťou hotových jedál či výrobkov. Maloobchod tvorí najväčší podiel odbytu čerstvých vajec na trhu, a je tak najdôležitejším sektorom zo spotrebiteľského pohľadu. Práve tento sektor sa však podľa dostupných dát javí byť na Slovensku najviac zaťažený nárastom koncových cien, ktorý sa odtrhol od vývoja nákladov, t.j. VOC ceny.

Zhrnutie zistení z analýzy maloobchodných cien vajec

Analýza maloobchodných cien vajec na Slovensku¹⁰ z marca tohto roka ukázala, že MOC vajec na Slovensku patria medzi najvyššie v EÚ, a sú výrazne vyššie ako v krajinách, ktoré už prešli na bezkľetkové chovy sliepok. Na najlacnejšie balenie 10 vajec veľkosti M si reťazce na Slovensku nastavili prirážku vo výške 0,90 EUR, zatiaľ čo pri reťazcoch v Nemecku to bolo iba 0,33 EUR. Vo výsledku si tak ľudia na Slovensku kupovali 10 vajec z kľetkového chovu veľkosti M za rovnakú cenu, za akú si v tom čase mohli kúpiť 10 vajec z podstielkového chovu v Rakúsku alebo 10 vajec z voľného výbehu v Nemecku.

V reakcii na zistenia tejto analýzy Denník N vo svojom nedávnom článku¹¹ porovnával vývoj odbytových a maloobchodných cien vajec na Slovensku a vo vybraných krajinách EÚ. Jeho zistenia ukázali, že odbytové ceny vajec za posledný rok rástli naprieč celou EÚ. A napriek tomu, že ich rast na Slovensku bol nadpriemerný (88% nárast oproti 69% priemernému nárastu v EÚ), v susednom Česku a Maďarsku rástli odbytové ceny rýchlejšie (o 102 % a 100 %). Dôležitejšie zistenia ukázal pohľad na nárast maloobchodných cien, ktorý narazil na výraznejšie rozdiely. Zatiaľ čo maloobchodné reťazce vo zvyšku EÚ, a to najmä v západných krajinách EÚ zvýšenie odbytových cien absorbovali a pokryli zo svojich marží, na Slovensku zvýšenie takmer v plnej miere maloobchodné reťazce preniesli na koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky. V EÚ narástli maloobchodné ceny o 31 %, na Slovensku o 79 %, zatiaľ čo v Nemecku iba o 17 %.

10

<https://humannypokrok.sk/wp-content/uploads/2023/03/Analiza-cien-vajec-na-slovenskom-a-europskom-trhu.pdf>

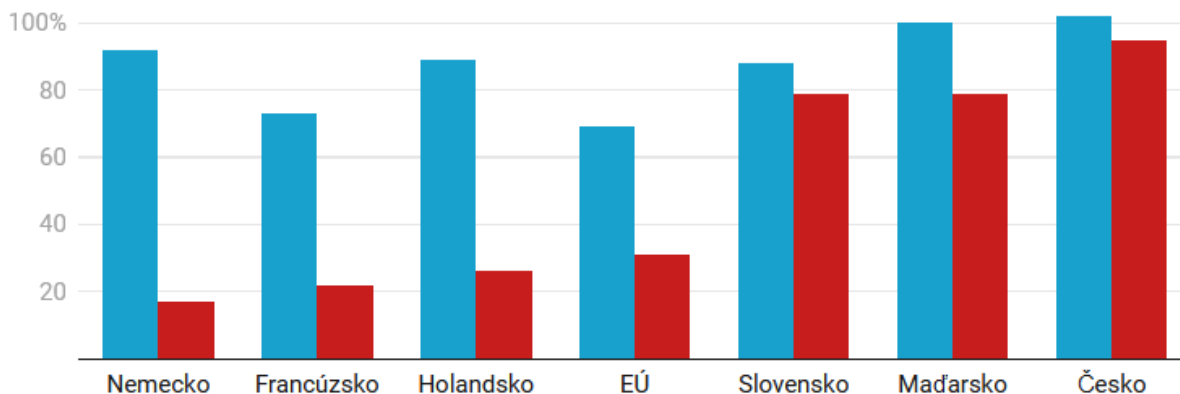
11

<https://e.dennikn.sk/3317582/graf-dna-hydinari-zdrzili-vajcia-vsade-v-eu-ale-slovenski-obchodnici-vyssia-ceny-viac-preniesli-na-zakaznikov/>

Slovenská vajíčková inflácia patrí medzi najvyššie v EÚ

Ceny vajec, medziročná zmena v %

■ Odbytové ceny ■ Maloobchodné ceny

Zdroj: Eurostat, PPA • Stiahnuť údaje • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zistenia Národnej banky Slovenska

Na zmeny v maloobchodných maržiach sa pozrela aj analýza¹² Národnej banky Slovenska (NBS). Tá porovnávala marže jednotlivých sektorov potravinárskeho reťazca od výroby cez spracovateľov, veľkoobchod až po maloobchod. Porovnávala v nej zmeny vo výnosoch a maržiach v jednotlivých sektoroch, pričom porovnávala dáta za prvý polrok 2022 s dátami za prvé polroky v rokoch 2015 - 2019. Pandemické roky z porovnania cielene vynechala kvôli deformáciám trhu, ktoré v tom období protipandemické opatrenia spôsobovali.

Zistenia NBS ukázali, že vo výrobnom sektore potravinárstva narástli marže v sledovanom období o 2,11 %, čo vyhodnotili ako nižšiu hodnotu, než by určoval nárast ich vstupných nákladov. Avšak vo veľkoobchode a maloobchode marže narástli o 22,59 %, čo podľa analýzy prekračuje nárast vstupných nákladov, a spolu s maržami tu začali výrazne rásť aj výnosy podnikov v tomto sektore.

Napriek skutočnosti, že analýza NBS nedisponuje údajmi za rok 2023, z jej zistení vyplýva odtrhnutie vývoja maloobchodných marží od marží výrobcov. Zjednodušene povedané - analýza ukazuje, že zatiaľ čo výrobcami potravín rástli výrobné náklady, a ich marže ostali takmer bez zmeny, v maloobchode sa marže od cien odtrhli a začali prinášať maloobchodu zvýšené zisky. To vytvorilo podmienky, v ktorých výrobcovia potravín nemali veľký priestor kompenzovať zo svojich marží zvýšenie svojich vlastných nákladov (najmä energie a vstupné suroviny), a museli

¹² <https://nbs.sk/dokument/24aa1832-d652-4812-a1c4-63d4caa7802d/stiahnut?force=false>

ich preniesť do VOC. A maloobchody na Slovensku toto zvýšenie preniesli takmer v plnej miere na koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky.

Dostupné riešenia

Dostupné dáta naznačujú, že za vysokými cenami vajec na Slovensku nestoja výrobcovia vajec, ktorých zvýšenie marží nezodpovedá ani zvýšeniu ich vlastných nákladov, ani zlepšovanie životných podmienok sliepok, ale práve cenotvorba maloobchodných reťazcov, ktorá im podľa dostupných dát priniesla zvýšené zisky. Zatiaľ čo reťazce v EÚ a najmä v západných krajinách využili svoje marže na vstrebanie zvýšených VOC výrobcov vajec, čím zabezpečili cenovo dostupné vajcia pre spotrebiteľov a spotrebiteľky, na Slovensku, v Česku a Maďarsku reťazce väčšinu nákladov preniesli do MOC a na koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky.

V celom výrobnom reťazci je tak najväčší priestor na zabezpečenie cenovo dostupných vajec práve na strane maloobchodných reťazcov. Výška ich prirážok by im už teraz aj pri najlacnejších vajciach umožnila plne vstrebať zvýšenie výrobných nákladov výrobcov vajec pri prechode na bezkľetkové chovy, a stále ponechala priestor nastaviť si marže na úroveň svojich nemeckých náprotivkov. A navyše ešte stále zostáva možnosť využiť zostávajúci priestor na zníženie cien vajec oproti súčasnosti.

Záver

V čase, kedy politici a političky v predvolebnom období rozhodujú o dôležitých témach, je kľúčové, aby mali k dispozícii verejne dostupné odborné dáta, na základe ktorých môžu urobiť informované rozhodnutia. V téme klieťkového chovu sliepok je to o to dôležitejšie, pretože viacero politických strán už deklarovalo svoj úmysel chrániť Slovákov a Slovenky pred zdražovaním vajec. Na dosiahnutie cieľa im táto správa ponúka nielen potrebné dáta, ale aj niekoľko nástrojov na riešenie situácie.

Hlavným zistením je fakt, že Poľsko ako hlavný exportér vajec v regióne uvádza vajcia na trh vo VOC dlhodobo o takmer 19 % drahšie ako Slovensko. V prípade, že slovenskí výrobcovia vajec nedokážu adekvátne zareagovať na zmeny na trhu, na ktorom sa od roku 2025 dramaticky prepadne dopyt firiem po klieťkových vajciach, hrozí, že dopyt po bezklieťkových vajciach bude najpravdepodobnejšie nasýtený dovozom vajec z Poľska. Tie však budú znamenať v porovnaní so zvýšením nákladov v dôsledku prerábky slovenských chovov na bezklieťkové takmer dvojnásobnú mieru zdraženia. Najlacnejším riešením pre spotrebiteľov a spotrebiteľky tak bude zabezpečenie plynulého prechodu slovenských hydínárov na bezklieťkové systémy.

Analýza zároveň ukázala, že aj keď výrobné náklady hydínárov rástli naprieč celou EÚ, vo väčšine krajín tento nárast maloobchod vstrebal v rámci svojich marží a tieto náklady na koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky prenášal len vo veľmi obmedzenej miere. Na Slovensku však tieto náklady takmer v plnej miere maloobchod preniesol na koncových spotrebiteľov a spotrebiteľky, čoho dôsledkom je aj fakt, že Slováci a Slovenky dnes platia za najlacnejšie vajcia z klieťkových chovov viac, ako by zaplatili za podstielkové vajcia v Rakúsku a voľnovýbehové vajcia v Nemecku.

Poslanci a poslankyne NR SR preto teraz budú stáť pred dvoma základnými scenármi, medzi ktorými si budú vyberať: Nečinnosť alebo zákaz klieťkového chovu.

- 1) **Nečinnosť** a ponechanie voľného priebehu bude znamenať, že hydínári na Slovensku budú naďalej prerábať klieťkové chovy na bezklieťkové krajne nedostatočným tempom a nestihnú sa prispôbiť trhovým zmenám. To bude znamenať nedostatok vajec od slovenských výrobcov v obchodoch, ktoré budú nahradené vajcami z dovozu s vyššou cenovkou, ako aj úpadok slovenských hydínárskych podnikov, ohrozenie sebestačnosti Slovenska v produkcii vajec, a stratu pracovných miest. V neposlednom rade aj zbytočné držanie miliónov slovenských sliepok v klieťkovom chove.
- 2) **Zákaz klieťkového chovu** by znamenal aktívne prevzatie zodpovednosti za vývoj a nastavenie jasného plánu prechodu na bezklieťkové systémy. Zabezpečil by modernizáciu slovenského hydínárskeho priemyslu, ktorá by spotrebiteľom a spotrebiteľkám priniesla cenovo dostupné vajcia od slovenských výrobcov na pulloch slovenských obchodov, potenciálne až štvornásobok pracovných miest a milióny slovenských sliepok by presunula do bezklieťkových systémov v súlade s odporúčaniami Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín.

Dodatočne majú politici a političky priestor využiť aj mäkké nástroje dosahovania zmeny a vyjednať s maloobchodnými reťazcami na Slovensku rovnaké podmienky pre domácich spotrebiteľov a spotrebiteľky, aké tieto reťazce stanovili vo zvyšku EÚ, kde zvyšovanie výrobných nákladov výrobcov vajec maloobchod vstrebal vo svojich maržiach. V tejto oblasti je na Slovensku priestor natoľko veľký, že by dokázal vstrebať zvýšenie výrobných nákladov hydinárov spojených s prechodom na bezkľetkové chovy aj v tých najhorších scenároch viac ako trojnásobne. Politici a političky tak majú v rukách možnosti ako sa vyhnúť prenášaníu nákladov za nevyhnutnú modernizáciu hydinárskych podnikov na Slovensku na slovenskú verejnosť.

Vypracoval: Mgr. Martin Smrek, PhD.
Humánný pokrok o.z.
2023

HUMÁNNY
POKROK

Humánný pokrok o.z., 2023

www.humannypokrok.sk